GAZETKA RADIOWA

Nr 6 (22) Warszawa, Czerwiec 1949 rok Rok III

WSPÓŁZAWODNICTWO MIĘDZY DYREKCJAMI OKRĘGOWYMI P.R.

Na zjeździe kierowników radiowęzłów i naczelników oddziałów technicznych warszawskiej Dyrekcji Okręgowej Polskiego Radia uchwalono wykonać roczny plan robót na dzień 31 października rb. Jednocześnie postanowiono wezwać poznańską Dyrekcję Okręgową do współzawodnictwa w wykonaniu planu.

Zawiadomiona o tym poznańska Dyrekcja Okręgowa przyjęła wyzwanie. Akcję współzawodnictwa pomiędzy okręgiem poznańskim i warszawskim ujęto w ramy specjalnej umowy, w której szczegółowo przedstawiono warunki oraz regulamin.

Zobowiązanie przedterminowego wykonania planu radiofonizacji w r. 1949 oparto na uchwałach Kongresu Zjednoczeniowego. Pracownicy obu dyrekcyj okręgowych zobowiązali się na zasadach socjalistycznego współzawodnictwa wykonać do 31 października plan instalacji głośników, budowy linii, radiowęzłów macierzystych i pomocniczych, prowadzić oszczędną gospodarkę, szkolić personel techniczny, a także dokonywać wynalazków i ulepszeń w pracy.

Do kontroli, oceny jakości i podsumowania wyników współzawodnictwa powołano stałą komisję mieszaną. Oddzielny punkt umowy głosi, iż obie strony obowiązane są pomagać sobie wzajemnie w wykonaniu zadań wszelkimi dostępnymi do ich dyspozycji środkami. Umowę podpisali przedstawiciele obu dyrekcyj, Związku Zawodowego i Komitetu PZPR.

Jest to pierwsza na tak dużą skalę akcja współzawodnictwa międzyokręgowego w dziedzinie radiofonizacji, która niewątpliwie znajdzie naśladowników w innych dyrekcjach Polskiego Radia, mających do wykorzystania wytyczne i doświadczenia drobiazgowo opracowanego regulaminu współzawodnictwa.

Foto Film Polski

W pochodzie pierwszomajowym wzięli udział także pracownicy radiowi, niosący transparenty obrazujące osiągnięcia Polskiego Radia. Pomysłowy wóz przedstawiający chatę wiejską i radiotechników zakładających urządzenie radiowe wzbudził zrozumiałe zainteresowanie widzów.

Słuchacze Wszechnicy Radiowej szykują się do egzaminów

W związku ze zbliżającym się zakończeniem roku akademickiego Sekretariat Wszechnicy Radiowej przypomina o nadsyłaniu prac i powtórzeniu materiału. Ostatni wykład wygłoszony zostanie dnia 17 czerwca br. W dniu 19 czerwca nadana będzie audycja, kończąca wykłady Wszechnicy Radiowej. Po zakończeniu roku przez całe lato będą nadawane 2 razy tygodniowo audycje repetycyjne dla ułatwienia słuchaczom przygotowania do egzaminu.

Zgłoszenia na egzamin należy przesyłać pisemnie do Sekretariatu Wszechnicy Radiowej, Warszawa, ul. Myśliwiecka 3-5-7 w terminie od 1 do 30 czerwca. Egzaminy będą zorganizowane głównie przy kuratoriach okręgowych w dniach między 26 sierpnia a 2 września 1949 r. Dokładny adres lokali, w których odbędą się egzaminy, zostanie podany później.

Dla ułatwienia pracy słuchaczom w ostatnim numerze skryptu zostaną wydrukowane wszystkie pytania egzaminacyjne.

W roku przyszłym projektowane są na pierwszym kursie następujące cykle wykładów:

1. Elementy Nauk Przyrodniczych, rozbite na dwa podcykle:
   a) przyroda ożywiona,
   b) przyroda nieożywiona,
2. Podstawy Ekonomiki,
3. Nauka o Polsce i Geografia Polski,
4. Historia Ruchów Społecznych,
5. Historia Polski.

Materiał ten nie obniżając obecnego poziomu da słuchaczom wiadomości w sposób szerszy i przystępniejszy.

Na drugim — wyższym kursie, który [illegible] ; posunie na wyższy poziom zagadnienia, poruszane na pierwszym roku wykładów Wszechnicy Radiowej, przewidziane są następujące cykle wykładów:

1. Przyrodnicze Podstawy Poglądu na Świat.
2. Historia Ruchów Robotniczych, obejmująca historię WKP(b).
3. Historia Kultury i Literatury Polskiej.
4. Nauka o Świecie i Geografia Gospodarcza Świata.
5. Teoria Materializmu Dialektycznego i Historycznego.

W roku przyszłym udział nauczycielstwa będzie niewątpliwie duży, ale nie tak przeważający jak w roku bieżącym. Mamy nadzieję, że Wszechnica Radiowa dotrze do wsi i równolegle z akcją elektryfikacji i radiofonizacji wsi umożliwimy wszystkim twórczym jednostkom rozszerzenie horyzontów [illegible] awans społeczny. Doświadczenia pouczają nas, że większość słuchaczy Wszechnicy Radiowej [illegible] indywidualnie. Słuchacze zbierają się jednak w zespoły dyskusyjne i ta praca w zespołach [illegible] im bardzo zrozumienie i przyswajanie sobie wiadomości, zawartych w wykładach.

[illegible] zespołów dyskusyjnych, [illegible] stać [illegible] już słuchacze bieżącego roku.

Radio w Obchodzie Pierwszomajowym

Foto Film Polski

Foto Januszewski.

W dniu 1 maja Polskie Radio przeprowadzało transmisję obchodu Święta Pracujących, który odbył się w Warszawie jak również we wszystkich miastach. Ekipy transmisyjne P.R. urządziły trzy punkty sprawozdawcze zaopatrzone w mikrofony. Miejsca zostały tak wybrane, że sprawozdawcy radiowi mieli doskonały widok na całość pochodu, dzięki czemu radiosłuchacze otrzymali bardzo dokładne reportaże dźwiękowe z przebiegu uroczystości w Warszawie. Czytelnicy będą napewno zdziwieni i ciekawi, dlaczego mikrofony są obwiązane materiałem. Otóż w czasie transmisji otwartych zapobiega się w ten sposób odgłosom wydawanym przez wiatr ocierający się o otwory mikrofonu.

Porządkiem pochodu pierwszomajowego w Warszawie i ustawieniem grup kierowali „porządkowi", zaopatrzeni w radiotelefony. Radiotelefon, jak widzimy na zdjęciu, przypomina wydłużone pudełko konserwowe posiadające słuchawkę oraz mikrofon telefoniczny. Do tego pudełka wsadzony jest długi pręt stalowy. Całe urządzenie nadawczo-odbiorcze wraz z baterią mieści się wewnątrz tego pudełka; pręt — to antena. „Porządkowy" naciska guzik i zaczyna mówić do mikrofonu. Słyszą go wtedy wszyscy „porządkowi" w promieniu 5 km, zaopatrzeni w takie same jak on aparaty. Po wysłuchaniu polecenia mogą oni z kolei zabrać głos. Nic dziwnego, że dzięki temu urządzeniu organizacja uroczystości pierwszomajowej była tak sprawna.

Druk. PWZG. Warszawa, Tamka 3. 6.000. Zam. 2129. B-77735.

Festiwal Muzyki Ludowej

Uroczystości Roku Szopenowskiego zmierzające z jednej strony do uczczenia setnej rocznicy zgonu Chopina, a z drugiej do udostępnienia jak najszerszym masom jego muzyki, można by określić mianem Festiwalu Muzyki Chopina. Festiwal (od festa- święto) to uroczyste, kilka dni lub nawet tygodni trwające obchody, mające za zadanie przeżycie i uczcić wybitne osiągnięcia w sztuce, dokonane przez zasłużoną jednostkę lub grupę. W roku bieżącym — Roku Szopenowskim — muzyka polska poszczycić się może jeszcze jednym cyklem uroczystych obchodów obrazujących jej bogactwo i żywotność. Jest to Festiwal Polskiej Muzyki Ludowej zorganizowany przez Polskie Radio przy współudziale Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz przy poparciu szeregu organizacji społecznych i politycznych.

Rozpoczęty 8 maja i trwający aż do końca miesiąca Festiwal okazał się nie tylko imponującą rozmachem i wszechstronnością imprezą, ale i pierwszym tego rodzaju przedsięwzięciem w dziejach radiofonii polskiej. Wystarczy wspomnieć, że już w pierwszym tygodniu Festiwalu przybyło do Warszawy na zaproszenie i koszt Polskiego Radia kilkadziesiąt ludowych i amatorskich zespołów chóralnych oraz instrumentalnych ze wszystkich stron Polski, aby w stolicy kraju dać szereg występów publicznych, transmitowanych w całości przez wszystkie rozgłośnie Polskiego Radia.

Zespoły ludowe ze Śląska, Kielecczyzny, Podhala, Wielkopolski, Łowickiego, Ziemi Krakowskiej, Lubelszczyzny wystąpiły w barwnych strojach i przy wtórze swych kapel. Największym powodzeniem cieszyły się, jak nie trudno się domyśleć, zespoły góralskie. Zbójnickie i krzesany wywoływały entuzjazm publiczności tłumnie zapełniającej wielką salę „Romy" w Warszawie. Ale i inne zespoły przyjmowane były z zaciekawieniem i niemniej serdecznie. Nic dziwnego. Każdy z nich wnosił ze sobą coś nowego, nieznanego dotąd miejskiemu słuchaczowi i widzowi. Jeżeli ta czy inna piosenka należała nawet do znanych, to jakże inaczej brzmiała ona w wykonaniu nie uczonego chóru wiejskich śpiewaków. Użyliśmy tu słowa — zespoły. Ale pamiętać trzeba, że większość przybyłych na Festiwal to nie jakieś wyuczone, odbywające stałe próby zespoły chóralne, to młodzież wiejska śpiewająca na zawołanie przy nadarzającej się sposobności. Śpiewają i tańczą po prostu tak samo, jak to robią u siebie na wsi. I to właśnie okazało się największą zaletą Festiwalu, który pokazał śpiewki i tańce ludowe prawdziwe i nie fałszowane.

Nie może ulegać wątpliwości, że Festiwal przyczynił się w dużej mierze do przekonania całego narodu o bogactwie i żywotności naszej twórczości ludowej, dając jednocześnie szerokim masom robotniczo - chłopskim możność słuchania polskiej muzyki ludowej.

Po pierwszym tygodniu festiwalowym, ogniskującym się w Warszawie, następne tygodnie przyniosły transmisje radiowe imprez odbywających się w miastach, w których znajdują się rozgłośnie regionalne P. R. Oprócz tego w mniejszych ośrodkach muzycznych odbyło się w tym samym czasie około 500 imprez festiwalowych, z których część została utrwalona na taśmie przez ekipy techniczne P. R.

Festiwal postawił sobie ponadto za cel wykazanie, że najwyższe osiągnięcia w naszej muzyce artystycznej od Chopina poprzez Moniuszkę, Szymanowskiego aż do twórczości współczesnej są rezultatem przejęcia się muzyką ludową. W programie stałych zespołów radiowych, a także zaproszonych do współpracy Filharmonii Państwowych znalazły się w ramach Festiwalu najlepsze polskie utwory chóralne, kameralne i symfoniczne. Pobudzenie zespołów amatorskich i współcześnie piszących kompozytorów do nawiązania ściślejszego kontaktu z muzyką ludową było jeszcze jednym zamierzeniem Festiwalu, który, jak sądzić wolno, udał się w całej pełni.

Foto Film Polski.

Uczestnicy Festiwalu Muzyki Ludowej odwiedzili w Belwederze Prezydenta R.P. ob. Bolesława Bieruta, który okazał specjalne zainteresowanie tą tak wartościową imprezą. Na zdjęciu widzimy Prezydenta w otoczeniu członków zespołu wielkopolskiego z Szamotuł.

Głosy Radiosłuchaczy

Festiwal Muzyki Ludowej urządzony staraniem Polskiego Radia w dniach od 8 — 29 maja r.b. wywołał ogromne zainteresowanie [illegible] wśród wiejskiego, które brały w nim bezpośredni udział, jak i wśród ludności miejskiej. Z różnych stron kraju nadpłynęło wiele listów, w których radiosłuchacze dzielą się z Biurem Studiów swymi wrażeniami, dziękują Polskiemu Radiu za tę imprezę stwierdzając [illegible] szeregu entuzjazmu.

Oto urywek z listu otrzymanego ze Śląska:

„...nigdy jeszcze nie piszemy do Was, zostawiając to młodszym. Obecnie jednak muszę się podzielić z Wami naszą radością i głębokim zadowoleniem z tego Festiwalu, którego ani jednej audycji nie opuściliśmy. [illegible]"

[illegible]

Z dużym zadowoleniem przyjęli radiosłuchacze przeniesienie [illegible] w związku z nową porą roku.

Ob. M.G. z Milanówka pisze:

„...świat pracy z uznaniem powitał zmiany zaszłe w poszczególnych audycjach Polskiego Radia. [illegible]"

Reportaże Polskiego Radia z drugiego Międzynarodowego Biegu Kolarskiego Praga — Warszawa śledzone były z ogromnym zainteresowaniem przez całe społeczeństwo, zwłaszcza przez młodzież.

Ob. J.M. — młody robotnik z Poznania pisze nam:

„...przeżyliśmy prawdziwie były dla nas mistrzowskie sportu codzienne reportaże z biegu kolarskiego [illegible] w ten sposób stały się jakby uczestnikami tego wielkiego wyścigu. [illegible] szczęśliwości i jest to chwila nie do zapomnienia dla mnie [illegible]"

Piękne melodie i barwne stroje

Foto Januszewski.

Radiosłuchacze, śledzący przy głośnikach przebieg Festiwalu Muzyki Ludowej, ciekawi są niewątpliwie jak wyglądały zespoły występujące przed mikrofonami P. R. Oto zespół łowicki, który odegrał „Wesele łowickie". Widzimy właśnie chwilę przystrajania panny młodej w weselny wieniec.

Foto Film Polski

Zespół kielecki z Bieliny ubrany był w piękne swe stroje, które są mało znane szerszym rzeszom. Proszę zwrócić uwagę na strój dziewcząt i chłopców, noszących charakterystyczne czapy.

Foto Januszewski.

Największą popularnością cieszą się pieśni i tańce góralskie. Górale posiadają także piękne, bogato wyszywane stroje. Nie wszyscy mieszkańcy polskich gór ubierają się jednakowo. Inne stroje mają Podhalanie, inne Nowosądeczanie itd. Widzimy tutaj górali zakopiańskich.

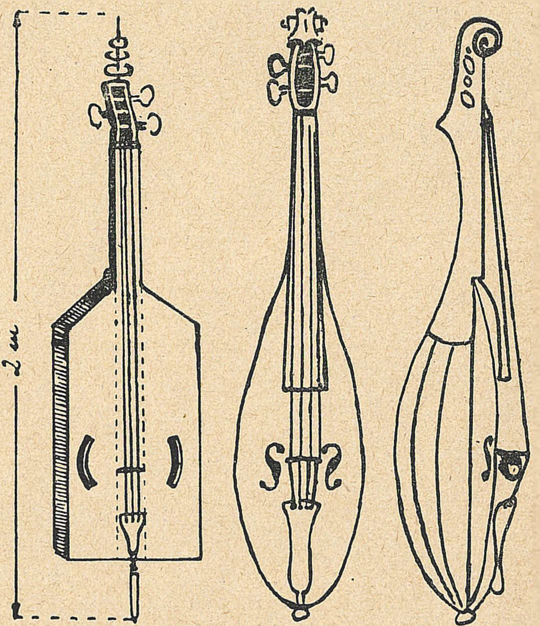

Foto Film Polski.

Tak wygląda kapela krakowska przygrywająca do tańca na weselisku. Basy, harmonia, skrzypce, trąbka i flet — to nie są już instrumenty własnej roboty i pomysłu jak np. dudy, kozły, czy gęśliczki.

CIEKAWOSTKI...

Zespoły wiejskie, które przybyły do Warszawy na zorganizowany przez Polskie Radio Festiwal Muzyki Ludowej, przywiozły ze sobą swoje instrumenty. Niektóre z nich są bardzo ciekawe, gdyż różnią się od instrumentów używanych przez orkiestry zawodowe.

Z lewej strony widzimy właśnie taki ciekawy instrument, którego używają flisacy spławiający tratwy [illegible] do dawania sygnałów. Ludność zapomniała łacińską nazwę — tuba marina (co znaczy tuba morska) i nazywa ją po prostu maryna. Jest to wysoki podobny do kontrabasu instrument smyczkowy, który posiada trzy struny. Grajek nie tylko basuje, lecz także wybija [illegible] brzęcząc mosiężnymi talerzami umocowanymi nad główką maryny.

Obok widzimy gęśliczki używane przez górali. Mają one formę podłużną, są wielkości skrzypiec ale nie posiadają charakterystycznych dla nich wcięć. Gęśliczki przedstawione są na rysunku także w przekroju.

Polskie Radio, po zakończeniu Festiwalu Muzyki Ludowej, zorganizowało pokaz, w czasie którego udostępniono publiczności warszawskiej ciekawe eksponaty: oryginalne instrumenty muzyczne, stroje ludowe, szkice tańców ludowych w wykonaniu Mariana Walentynowicza, piękne zdjęcia fotograficzne oraz wydawnictwa i rękopisy, obrazujące wpływ muzyki ludowej na twórczość polskich kompozytorów.

WYDAWCA: BIURO WYDAWNICTW I PROPAGANDY POLSKIEGO RADIA, WARSZAWA, NOAKOWSKIEGO 20.

Radio na morzu

Każdy większy morski statek dysponuje urządzeniem radiowym nadawczo - odbiorczym. Radio bowiem umożliwia nadawanie i odbieranie rozmaitych

sygnałów i komunikatów; wspomnijmy choćby tylko komunikaty meteorologiczne, które mają dla żeglugi ogromne znaczenie, albo sygnał S.O.S., wzywający pomocy.

Foto WAF.

Okręty są w stałym kontakcie radiowym ze swoim portem macierzystym, a także komunikują się z mijanymi latarniami morskimi, które również są zaopatrzone w aparaty nadawczo - odbiorcze.

Sygnalizacja radiowa odbywa się w rozmaity sposób. Można rozmawiać przez radio albo przy pomocy znaków Morse'a, czyli używać t.zw. radiotelegrafu, albo przy pomocy głosu (radiofonii). Zagadnienie międzynarodowego porozumiewania się sygnałami zostało rozwiązane przez wprowadzenie tzw. Międzynarodowego Radio-Kod, który umożliwia korespondencję bez względu na znajomość języka obcego.

W wyniku wielkiego rozwoju radiofonii powstała w ostatnich dziesiątkach lat radionawigacja. Polega ona na tym, że statek określa swoje położenie przy pomocy anten kierunkowych nastawionych na odbiór sygnałów radiolatarni morskich - radiostacji.

Dzięki odbiornikowi zainstalowanemu na każdym statku pasażerskim podróżujący mają przez cały czas łączność z lądem. Drogą radiową otrzymują wiadomości o wydarzeniach politycznych. Na większych okrętach na podstawie dzienników radiowych wydawana jest gazetka dla użytku pasażerów.

Wszystkie te tak ważne zastosowania radia w żegludze morskiej są jedną z przyczyn, dla której w szkołach kształcących marynarzy radiotechnika odgrywa bardzo poważną rolę.

PIĘTNASTOLECIE POLSKIEJ KAPELI LUDOWEJ

W tym roku mija 15 lat od powstania Polskiej Kapeli Ludowej pod dyrekcją Feliksa Dzierżanowskiego. Orkiestra ta wykonuje tylko utwory muzyki ludowej, które cieszą się wielką popularnością wśród słuchaczy polskich i zagranicznych.

Polska Kapela Ludowa została założona w 1934 r. i od tej pory stale koncertuje na fali Polskiego Radia. Do chwili wybuchu ostatniej wojny odbyło się z udziałem Kapeli ponad 300 audycji; koncerty te transmitowane były do Szwajcarii, Szwecji, Ameryki i in. W międzyczasie Polska Kapela Ludowa brała udział w Wystawie Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego, zorganizowanej w Warszawie w r. 1936. W maju 1938 na zaproszenie Polskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku zespół koncertował w tym zniemczonym przed wojną mieście. przyjmowany z niezwykłym entuzjazmem przez naszych rodaków z Gdańska. W roku następnym Kapela występowała w licznych miastach Pomorza, wszędzie witana serdecznie. Warto dodać, że zespół ten koncertował również w warszawskich świetlicach robotniczych.

Po zakończeniu działań wojennych prof. Dzierżanowski zorganizował zespół na nowo. Polska Kapela Ludowa posiada stały odcinek programowy w niedziele i święta o godzinie 14.30. Wtedy z naszych głośników płyną wesołe krakowiaki, mazury, obertasy i poleczki oraz proste słowa piosenki ludowej śpiewane przez solistę zespołu, Wincentego Nowakowskiego.

NOWOWZNOSZONE BUDYNKI SZKOLNE POWINNY UWZGLĘDNIĆ POTRZEBY RADIOFONIZACJI

Na wniosek Zarządu Okręgowego SKRK w Białymstoku na terenie tamtejszego Okręgu Szkolnego przy budowie wszystkich nowych szkół, nawet w miejscowościach tymczasem jeszcze nie zelektryfikowanych, architekci obowiązani są projektować i przeprowadzać w planach budowlanych krytą instalację potrzebną do późniejszego całkowitego zradiofonizowania szkoły.

Tego rodzaju przewidujące planowanie przyczynia się do poważnych oszczędności, bowiem przy zakładaniu instalacji radiowej w tak zaprojektowanym budynku szkolnym nie potrzeba przebijać dodatkowych otworów ani dokładać dziesiątków metrów kabli dla omijania drzwi, okien, progów itp.

AUDYCJE DLA WSI

Począwszy od maja, audycje wiejskie zostaną przeniesione na inny odcinek czasu oraz ulegną pewnym zmianom. Audycje wiejskie będą nadawane codziennie o godz. 12.20, a więc bezpośrednio po dzienniku południowym. Czas trwania audycji wiejskich został przedłużony do pół godziny; tylko w środy nadana będzie jedna dziesięciominutowa pogadanka, a w niedziele i święta — audycje piętnastominutowe— rano, od godziny 7.00 do 7.15. Niezależnie od tych odcinków zostaną utrzymane dotychczasowe audycje regionalne dla wsi w godz. od 10.10 do 11.00 i „Niedziela na wsi" — od 13.15 do 14.00. Istotnym zmianom ulegają więc audycje w dnie powszednie.

POLSKIE RADIO NA KIERMASZU KSIĄŻKI I PRASY

W Tygodniu Oświaty, Książki i Prasy zorganizowany został w Warszawie Kiermasz, w czasie którego odbyły się wieczory autorskie, występy artystyczne, koncerty, zabawy ludowe itp. Wszystkie instytucje wydawnicze wybudowały piękne stoiska, wystawiając na nich książki i czasopisma.

Polskie Radio, które posiada specjalne znaczenie jako jeden z najważniejszych czynników szerzenia oświaty i kultury, wzięło także udział w Kiermaszu. Stoisko radiowe, wybudowane między dwoma wysokimi masztami antenowymi, posiadało wszystkie książki Radiowego Instytutu Wydawniczego oraz czasopisma Biura Wydawnictw. Obok ustawiona została chata wiejska z podwórkiem. Z głośników zainstalowanych w tym zradiofonizowanym domku płynęły skoczne melodie.

UWAGA RADIOSŁUCHACZE!

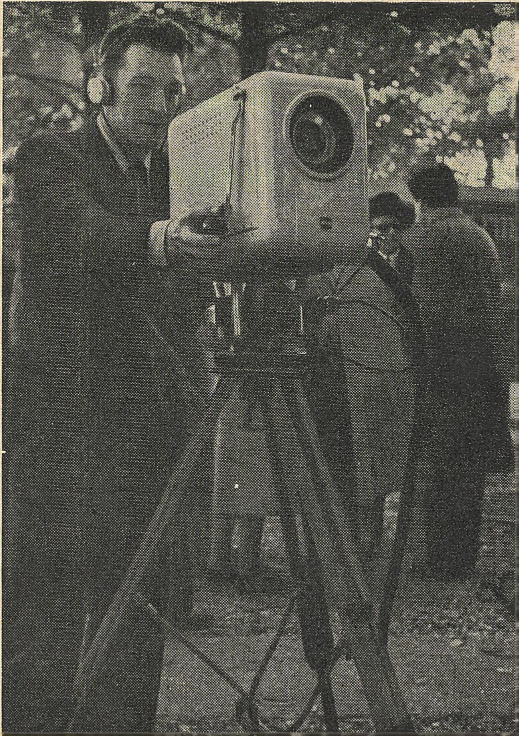
Polskie Radio prosi wszystkich, którzy słuchają opowieści mazurskich Igora Neverly pt. „Archipelag ludzi odzyskanych", nadawanych w ramach audycji dla młodzieży, o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jaka jest według Ciebie myśl wiążąca wszystkie opowieści „Archipelagu ludzi odzyskanych"?
2. Który z fragmentów opowieści wywarł na Tobie największe wrażenie i dlaczego?
3. Czy zauważyłeś w swoim otoczeniu podobne wypadki „odzyskania"? Jeśli tak, to opisz je.
4. Jakie inne uwagi nasuwają Ci się w związku z „Archipelagiem ludzi odzyskanych"?

Prosimy zarówno młodzież, jak i starszych, którzy słuchali tych opowieści, o nadsyłanie odpowiedzi na naszą ankietę po wysłuchaniu całości pod adresem: Polskie Radio, Biuro Studiów, ulica Myśliwiecka nr 3.

Przy odpowiedziach należy podać imię, nazwisko, wiek i zawód oraz typ szkoły i klasę, jeżeli odpowiedzi udziela uczeń.

Między uczestników ankiety zostaną rozlosowane nagrody książkowe, a najlepsze prace będą odczytane przed mikrofonem Polskiego Radia.

Reporter radio-telewizyjny przy aparacie transmisyjnym, który chwyta widoki podobnie jak mikrofon dźwięki.

Prenumeratę za „Gazetkę Radiową" w wysokości:

50 zł — kwartalnie,
lub 200 zł — rocznie,

należy wpłacać na konto Administracji tygodnika „Radio i Świat", P. K. O. nr I-7520, zaznaczając na odwrocie przekazu: Prenumerata „Gazetki Radiowej".